

Ба шурои диссертатсионии 6D.KOA-003
дар назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.
Душанбе, к. Буни Ҳисорак, шаҳраки
донишҷӯён, бинои таълимии 7, ауд 102)

ТАҚРИЗ

ба автореферати Икромова Малоҳат Холовна дар мавзун
“Рушди баҳисобгирии идоракунӣ ва назорат дар ширкатҳои
сохтмонӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои
иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.08 – Баҳисобгирии муҳосибӣ
ва аудит

Субъектҳои хоҷагӣ, хоса ширкатҳои сохтмонӣ дар таъмини аҳолии
мамлакат бо манзилҳои истиқоматӣ, иншоотҳои маишӣ ва маданӣ,
ғанигардониҳои бучети кишвар аз ҳисоби пардохтҳои ҳатмӣ нақши
назаррас доранд. Аз ин ҷост, ки таваҷҷӯҳи Ҳукумати Ҷумҳурии барои
беҳтаршавии вазъи ин соҳа равона гардидааст. Корхонаҳои сохтмониро
мебояд, ки роҳ ва усулҳои муосири идоракунӣ босамарро истифода
бурда дар амалишавии ин соҳа мусуҷуд бошанд.

Ташкили баҳисобгирии идоракунӣ ва назорат дар ширкатҳои
сохтмонӣ масъалаҳои ҳалношудаи соҳаи мазкурро фаро гирифта,
баҳисобгирӣ дар бисёре аз корхонаҳои соҳа танҳо ба қайди гардиши
пули нақд, эътирофи қисме аз даромаду хароҷот ва баъзе аз корҳои
анҷомдодашуда равона шудааст. Бо чунин низомии баҳисобгирӣ ҳисоб
кардани арзиши аслии корҳои сохтмонӣ, қабули қарорҳо, ошкоркунии
омилҳои таъсиррасон ба фаъолият, раванди назорати хароҷот, танзими
он ва дар маҷмӯи идоракунӣ босамари фаъолияти ширкат мушкил
мегардад.

Вобаста ба ин, зарур аст, ки дар низомии баҳисобгирии идоракунӣ ва
назорат дар ширкатҳои сохтмонӣ методикае коркард карда шавад, ки
барои идоракунӣ босамари иттилоот мусоидат намуда, заминаи
иттилоотиро барои қабули қарорҳои иқтисодии истифодабарандагон
фароҳам оварад. Ҳамзамон, низомии баҳисобгирӣ ва назорат дар
ширкатҳои сохтмонӣ бояд бо назардошти хусусиятҳои фаъолияти онҳо
аз рӯйи принципҳои муайяншуда мутобиқ карда шавад. Аз ин лиҳоз,
тадқиқоти илмӣ Икромова М.Х. маҳз ба ҳамин масъала бахшида шуда,
дар шароити муосири иқтисодиёти миллии Тоҷикистон саривақтӣ ва
мубрам ба ҳисоб меравад.

Тавре, ки аз автореферат дида мешавад, диссертатсияи Икромов М. Х. дар сатҳи баланди илмӣ анҷом дода шудааст. Дар автореферат кайд гардидааст, ки барои идоракунии босамар ва қабули қарорҳо ба роҳбарияти ширкати сохтмонӣ маҳз маълумоти ҷузъигардонидашуда аз фаъолияти зербахшҳои дараҷаҳои гуногун, раванди иҷроиши нақшаҳо, унсурҳо ва моддаҳои хароҷот, сармоягузориҳо, фаъолияти менеҷерҳо ва ғ. зарур аст. Аз ин рӯ танҳо низоми баҳисобгирии идоракунӣ ва таҳлилӣ чунин иттилоотро тайёр менамояд, ки он имкониятҳои иқтисодӣ, идоракунӣ, ташкилӣ, молиявӣ, функционалӣ ва мақсадноки субъекти хоҷагидорӣ соҳаи сохтмонро метавонад таҷассум намояд. (с. 3-4).

Тавре ки таҷриба нишон медиҳад, дар санадҳои меъёрӣ – ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалан танзимӣ баҳисобгирии идоракунӣ ва ташкили ҳатмӣ он пешбини нашудааст. Муаллиф инро ба он чиз асоснок мешуморад, ки ташкили баҳисобгирии идоракунӣ кори дохилии корхонаҳо мебошад, давлат набояд барои пеш бурдани ҳар гуна ҳисобгирии дохили хоҷагӣ, ки аз як тараф сири тиҷоратии корхона ҳисоб меёбад, корхонаҳоро масъул гардонад ё қоидаҳои ягонаи пешбурди онро муқаррар намояд. Таҷрибаи амалии мамлакатҳои тараққикарда аз ин шаҳодат медиҳад. Ташкили баҳисобгирии идоракунӣ дар корхона бояд бидуни даҳолати мақомоти давлатӣ амалӣ карда шавад (с. 14).

Саҳми муҳими дигари муаллиф ин таҳияи варақаи баҳисобгирии хароҷот вобаста ба моддаҳо дар ҳисобҳои муҳосибии ташкилотҳои сохтмонӣ мебошад, кинамунааш дар ҷадвали 1 оварда шуда дар расми 2. кор карда баромада, онро дар расми 2 амсилаи ташаккули иттилоот дар ҳисобҳои муҳосибиро пешниҳод намудааст (с. 19-20).

Муаллиф дар доираи тадқиқоти илмӣ диссертатсионӣ худ раванди тартибдиҳии бучети амалиётҳои ширкати сохтмонии ҶДММ «Диёри сабз»-ро иборат аз 15 ҷадвал бо тартиби мукамал пешниҳод намудааст, ки он метавонад ҳамчун роҳнамои методӣ дар ширкатҳои сохтмонӣ аз ҷониби муҳосибон истифода бурда шавад. (с. 23).

Хулоса мухтавои автореферат нишон медиҳад, ки диссертант дар рисолаи илмӣ худ тавонистааст ҷанбаҳои калидии низоми баҳисобгирии идоракунӣ ва назоратро дар ширкатҳои сохтмонӣ мавриди муҳокима қарор диҳад. Муаллиф тадқиқоти илмиро бо риояи тамоми талаботҳои муқаррашуда ба итмом расонидааст, ки дорои аҳамияти илмӣ мебошад.

Дар баробари бартариятҳо дар автореферат чунин нораогӣ ба назар мерасад, ки онро ҳамчун эрод бояд қайд намоем:

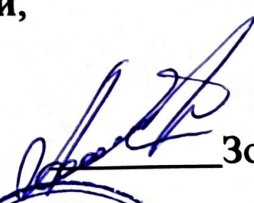
- дар автореферат чадвали 2., с.27 ҳисоботи роҳбарони марказҳо (сегментҳо)-и хароҷоти дорои сатҳҳои гуногун, оварда шудааст, аммо татбиқи он дар мисоли ширкатҳои сохтмони ватанӣ, аз ҷумла тартиб ва пешниҳоди ҳисоботи идоракуни бо дарназардошти талаботҳои истифодабарандагон баррасӣ нагардидааст.

Камбудии зикргардида барои васеъ шудани таҳқиқот пешниҳод шудааст ва хусусияти тавсиявӣ дорад. Он ба мазмуни асосии рисолаи илмӣ таъсири манфӣ нарасонидааст. Автореферат ва мақолаҳои ҷопшуда сохтори диссертатсияро ба пуррагӣ дар бар мегиранд.

Дар маҷмӯъ, чунин хулосабарорӣ намудан мумкин аст, ки диссертатсия ба талаботҳои б. 31, 32, 33 “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ” (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 таҳти рақами 267) ҷавобгӯ буда, муаллифи он – Икромов М. Х. сазовори гирифтани дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.08 - Баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудит мебошад.

Муқарризи расмӣ:

номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент,
мудири кафедраи баҳисобгирии бухгалтерӣ,
таҳлил ва аудити Донишкадаи иқтисод ва
савдои Донишгоҳи Давлатии тиҷорати
Тоҷикистон дар ш. Хучанд

Зокирхонзода М.З.

Имзои Зокирхонзода М.З.-ро тасдиқ мекунам.

Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишкадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи
Давлатии тиҷорати Тоҷикистон дар ш. Хучанд

Маҳмудов Ш.У

25.04.2025

Суроғаи донишкада: 735700, ш. Хучанд, хиёбони Исмоили Сомонӣ 169. Тел: (83422) 6-03-21, факс (83422) 4-33-15